

JOVENÍVOLA

Febrer 1958.

Ens trobem vivint directament els preparatius per als actes públics que dintre d'uns dies han de commemorar el cinquantenari del Palau, i per la transcendència externa i interna d'ells mateixos, JOVENÍVOLA presenta un extraordinari amb el Palau com a protagonista, en els més diversos matisos i en les relacions amb ell, més vivents i més sentides, dels amics que han tingut la delicadesa de respondre a la nostra invitació.

A tots ells moltes gràcies, en nom de la Redacció, de la figura del Palau, del que representa, del que és i del que era, conceptes que junt amb les festes del cinquantenari presidiran la present edició de JOVENÍVOLA.

LA CASA DELS CANTS

Això de que els cants tinguin casa és una cosa que, segons com, fa tristesa i, segons com, fa alegria. Perquè de primer sembla que el cant lo que vol és aire i anar vibrant a l'infiní dels vents: i que els homes sols puguin cantar, lo que se'n diu cantar, corrent pels camps i a la llum del sol, que és lo que els dóna alegria, o bé misteriosament per la nit estrellada, que fa cantadora la tristesa dels amors recondits.

Però també és bell fer ressonar una volta amb uns bons cants, que sembla que les parets en tremolin estremint-se de delícia. És lo mateix que quan omplim de flors la casa en les grans festes nostres, que sembla que tota la flaire del món se'ns n'hi entri i se'ns hi faci nostra, penetrant-nos desafortadament per a fer-nos sentir tota la força de la festa pròpia.

Ompliu la casa de llum a la nit, poseu foc en la llar i flors en tots els gerros, i la taula ben abastada de pa i vi i dels més dolços fruits de la terra, i feu-hi uns bons cants sonant instruments que moquin els cossos en la gràcia de la dansa, i us semblarà que totes aquestes coses filles de la llibertat dels camps se us fan pròpies; i que la casa és un món. I encara més: n'hi haurà, els més purs de cor, que, parlant de la casa en festa, diran "Allò era un cel". Com volent dir: "Allò era l'essència del món".

Doncs, ja veieu com no és una cosa indiferent que l'Orfeó Català tingui una casa. Perquè allí cada dia és festa; cada dia se n'hi entra l'alegria del món per a fer-se-us pròpia (tots en som de l'Orfeó, d'un modo o altre); i aquest seguit de festes que ressonin sempre entre unes mateixes parets, aniran ennoblint-les, les xoparan de cants, les faran

harmonioses; i jo crec que vindrà un dia en què els cants que volen pels aires se n'hi aniran tots sols cap allà dintre com aucells al reclam. I allavores, quina riquesa serà la nostra !

Tenir un reclam que faci acudir els cants de tot el món, i que ens els faci tots nostres. No vull dir esclavitzar-los, no. Només fer-los passar per allí. Fer passar per allí la corrent eterna del cantar, sabeu ? Que tot el món dels cants sigui nostre i nosaltres de tot el món dels cants. Vull dir restar tots en llibertat en la gran harmonia, m'enteneu ? Això és lo que vull dir.

Serà una casa gloriosa aquella. Una casa en la que hauran glatit tants cors escoltant la veu de l'oracle meravellós, la veu del cant. De pares a fills ens hi transmetrem la gran saviesa d'escoltar amb els cors palpitants: serà una casa sagrada, amb el temps.

I encara que amb el temps s'enruni, mentres resti una pedra sobre pedra, el qui s'aturi a escoltar-les hi sentirà una harmonia de sons i de cors alhora.

El sol tornarà a entrar pel sostre esfondrat, les herbes i les flors cobriran per fi les runes, i encara en aquell aire que corri lliure per lo que fou clos de les parets que ja no clouran res, l'esperit dels cants es complaurà en surar-hi invisible; i el caminant que passi per aquell camp, desprevingut de tota història, s'hi aturarà un instant de delitós encantament i no sabrà lo que li passa....

JOAN MARAGALL

"La Veu de Catalunya", 9 de febrer del 1905.

JOAQUIM CABOT I ROVIRA

Quan vaig ésser elegit President recordo que vaig dir: "En aquesta casa, n'hi ha prou en mirar enrera per veure quin és el camí que cal seguir". Tal fou l'empenta, tal fou la visió, autèntica visió de vidents, dels que posaren, des de tots els punts de vista, els fonaments de l'Orfeó Català.

A algú li pot semblar que tant retreure "els vells" no és precisament un senyal de renovació, però en això consisteix el miracle del nostre Orfeó. La força "dels vells" és encara avui tan forta que sembla que ells visquin entre nosaltres, i d'aquest semblar en neix un sentit de joventut que ens mou a mantenir íntegre l'esperit per damunt de totes les contingències. Algú dirà que cal en tot l'adaptació als nous "modos", als sistemes de cada moment; i jo afegiré que en el cas de l'Orfeó Català gairebé no hi ha necessitat d'adaptació, perquè porta en ell mateix tots els gèrmens precisos per avivar l'ambient, i fer re viure els sentiments i les il·lusions.

En la vida dels homes hi ha coses que no canvien perquè no poden canviar. Són com són, i de la seva manera de ser en ve tota la seva força. Si les volguéssim mixtificar, adaptar, les nataríem.

Canbó digué l'any 1935: "Per damunt de tants mèrits i de tantes excel·lències de l'Orfeó Català, la que estimo més transcendental i educadora és la d'oferir, enmig de la terrible sensació d'interinitat i del constant capgirament que representen les agrupacions catalanes de tota mena, un consolador exemple de fortitud i de permanència. Sembla talment com si en una ciutat de fira, feta de pavellons d'exposició s'hi aixequés un temple de granit, massís i durador com els temples egipcis.

Tú, amic Cabot, has sabut ésser digne, durant un quart de segle, de la confiança dels socis de l'Orfeó; però és encara més extraordinari el fet que durant vint-i-cinc anys seguits, els socis de l'Orfeó t'hagin fet justícia."

No cal que m'esforci gaire per demostrar que les paraules de Francesc Cambó, enmig d'un deix d'amargor, fill d'una tristíssima experiència, contenien una autèntica profecia. Avui una de les poques coses que es manté amb la mateixa vigoria és aquell edifici de granit que fins (també com un símbol) si volem modernitzar-lo hem de mantenir-lo fidel en les seves línies externes, a la idea del que en fou el seu constructor material. I quin és el secret? Un mateix esperit al seu servei d'una mateixa generositat. Tots, absolutament tots els escrits de Millet, i Pujol, i Cabot i Moragues, i Llongueres, Boada i Bastardas, i tants d'altres, tenen la mateixa vibració, perquè tots actuen moguts pel mateix sentiment. Fins Amadeu Vives, des de lluny, dirà en una carta, que posa l'angúnia al cor: "Poc sabia jo en escriure "L'Emigrant" que l'emoció que me'l dictava no era un enyorament sinó un pressentiment..."

És alguna cosa que corprèn veure totes aquelles figures, confegint, sense dir-s'ho, una mateixa tonada, i si Lluís Millet digué un dia, parlant de Joaquim Cabot, que fou per l'Orfeó "un present de la Providència", nosaltres, que ho mirem tot amb la perspectiva del temps, podem afegir, segurs de no equivocar-nos, que tots ells foren un autèntic present de la Providència, que d'una manera tan manifesta ha vetllat per la nostra Institució.

Si l'home polític parlava del temple de granit, Cabot, el gran president deia que: "L'obra de l'Orfeó és com la d'aquelles catedrals que veuen passar les generacions sense acabar-se" i, dirigint-se a Lluís Millet, que l'havia qualificat de providencial, li deia: "continueu com un altre Moisés dictant lleis d'amor i d'ordenació a la vostra fillada..." i el nostre més gran poeta Maragall, escollí en estrofes bellíssimes "al damunt dels nostres cants..." i el Gran Bisbe s'hi embadalí: "fem de manera que l'harmonia de la nostra música no trenqui l'harmonia de la nostra vida humana", perquè volia que la seva terra "fos com un gran chor on muntanyes, rius, estrelles, vents, tempestats, mar, cel i terra, nens i verges, joves i vells, regions i regnes, illes i continents, cada cosa parlant la seva pròpia veu i llenguatge fossin com l'himne de la creació en homenatge a la font de vida eterna".

I encara aquells dos homes, fidels seguidors, fidels deixebles, d'una eficàcia tremenda, l'un vora el president, l'altra vora el Mestre, que foren Vicenç de Moragues i Francesc Pujol; ànimes esquisides, també providencials, grans per ells mateixos i encara més per la seva gestió callada i humil, que foren peces essencials, donant tot el que tenien i empetitint-se, perquè sorgís, brillant amb força de joventut nova, l'obra que Cabot i Millet havien encarnat.

Ningú era ningú, i tots eren tot, en una coordinació d'esforç i de sentiment, que féu possible aquest símbol que avui lluu més que mai en la constel·lació de les grans realitats de la nostra terra. Tots "entregats a la Santa Taleia", sempre a punt el renunciament en allò que era personal i propi, però fermes en el sentit de la terra i de l'art. El seu concepte de l'art era com una manera de divinitzar la vida, fent-lo servir amb tota la seva puresa, la seva intensitat i també la seva simplicitat, per arribar al cor del poble, de la gent senzilla, cercant la manera de depurar el seu gust amb una "harmonica i elegant simplicitat".

La Cançó pròpia se'ls enduia, i, presoners del seu enlluernament, aconseguien, amb pocs i senzills elements, fer entendre, als menys preparats, el sentit de la perfecta bellesa, creant, amb la seva influència

social, una generació que no es complaïa amb el que fos groller, i cercava la delectació de la vida pels camins de l'esperit, que són, en definitiva, els que enlairen el sentit de la dignitat humana.

D'aquests homes en fou el President Cabot, la gran figura. Quan el Mestre Millet deia, ara fa cinquanta anys, que ell, Cabot, era l'heroi de la festa, el Gran President s'expressava així: "En presència dels esdeveniments que han anat produint-se, unes vegades n'he estat actor, altres comparsa, altres merament espectador; però sempre m'he sentit interessat, corprès, dominat per ells; i a mesura que l'obra de l'Orfeó ha anat creixent i desenvolupant-se vora meu m'ha hipnotitzat fins a fer-me'n esclau". N'hi ha prou en considerar que al cap de disset anys de la seva naixença, l'Orfeó Català bastí aquest Palau, per comprendre quina fou la magnitud del seu esforç, canalitzant, d'una manera pràctica, l'onada d'entusiasme que la batuta màgica del Mestre Millet i els seus cantaires havia sabut crear. Si voleu va saber aprofitar el sacrifici dels altres; i si és cert que "sense els humils que començaren en una sala i alccva, sense el gran afecte de mestres i choristes, sense l'escalf de germanor que ens ha aplegat com una pinya, en la fruïció de la bella música... res hauria estat possible" tampoc hauria estat possible sense l'home que tingué clara visió del futur i es lliurà, com un més a la feina, a la realització del que semblava un somni.

Joaquim Cabot fou el gran President sempre. Mantingué la dignitat i el prestigi de l'Orfeó a dins i a fora de Casa, resolent amb tacte i amb energia, quan calia, els petits i grans problemes (i no foren pocs), que durant la seva presidència es plantejaren.

Jo vaig viure íntimament la gran eficàcia del seu tracte afable i decidit, quan la memorable excursió a Roma l'any 1925, en moments especialment difícils. Aleshores donà proves dels seus grans dots; de la seva gran generositat. Més d'una vegada vaig veure com l'emoció se l'emportava, frint, com el pare que troba en el goig del fill el propi goig, aquell memorable èxit que l'Orfeó assolí a Roma, i aquella íntima il·lusió i dolç embadaliment del Mestre Millet a l'audiència pontifícia. Sembla que el vegi en aquell Hotel Pineta voltat de tots els cantaires, amb la copa enlaire brindant amb cada un d'ells, mentre, com un esclat, (tots dempeus), sorgia "El cant de la Senyera", amb el Mestre arborat i ell, com un cantaire més, entre tots, en la gran sala-menjador.

"Mestre Cabot", li digué un dia públicament aquest altre President inoblidable, que fou Albert Bastardas, aleshores vocal de la Junta. Mestre Cabot perquè també a ell li esqueia una batuta ideal "que marqui el compàs, que cridi a l'ordre al que desafini i faci que tothom ocupi el seu lloc, i, sobretot que lligui i uneixi tots els elements, perquè la unió i l'harmonia en una societat és tan necessària com en una coral."

Aquesta unió l'aconseguí Cabot amb la força del seu amor, posant la seva intel·ligència i la seva posició social al servei de l'Orfeó. La presidència de la nostra entitat fou per ell, home d'innombrables activitats que el portaren a la presidència d'entitats de tota mena, la més volguda i estimada. Així ho declarà obertament més d'una vegada i així ho demostrà, endut pel seu amor a l'Orfeó i al Mestre Millet, que té, en deia a Roma, "ànima d'infant".

Per això el seu pas per l'Orfeó fou un seguit de magnífiques realitzacions, i el Mestre Millet i els seus cantaires, segurs que el timó era portat per mans fermes i segures, pogueren lliurar-se obertament al seu gran amor. Tot just acomplir-la una gesta ja començaven la tasca per preparar la següent, amb aquella tranquil·la modèstia que si fa grans els humils, fa possible les realitzacions inesborrables.

L'Orfeó Català no l'oblida. No el podrà oblidar mai. Ha quedat el nostre Palau com a prova tangible del seu esforç, però també la seva afable paternitat perdurará sempre en el record dels cantaires i socis que tinguérem el goig de conèixer-lo i amb ell conviure. La seva glòria serà un exemple per tots aureolant la figura gloriosa del nostre fundador.

FÉLIX MILLET I MARISTANY

EL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

No sé, de fet, quin fou el sentit arquitectònic d'en Domènech i Montaner en traçar el Palau de la Música Catalana. Hi ha, en tot ell, com una embriaguesa de somni i de selva màgica, de formes que, a voltes, recorden un palau de fades o les il·lustracions fantàstiques d'en Gustau Doré, com si la matèria i la forma de la pedra tinguessin ànima; com si les flors imaginàries de l'arquitecte recordessin els contes d'en Perrault o de Grimm... A fi de comptes, un palau encantat.

Per a mi, inexpert captador, en la meua feble retina, de les coses que m'envolten, el Palau és d'una arquitectura insuportable, cruel, una mena de "delirium tremens". Mai no m'hi he trobat folgadamment. El cos, els sentits, se senten com humiliats; hi ha com una protesta interior contra d'unes línies feridores del sentiment; la visió excessiva i la imaginació malaltissa de l'arquitecte em fan nosa i em posen de mal humor. Aquesta fou, i és encara, sense, per dissort, esperança de rectificació per part meua, la impressió personal de l'arquitectura de la Casa.

Un dia, però, i en un concert que dirigia Mr. Poulet, si no em falla la memòria, vaig descobrir les veritables proporcions i la justesa espiritual, genial, d'aquesta immensa caixa de música del Palau. L'arquitecte - potser ni sense sospitar-ho - enmig d'aquella enramada fantàstica i exòtica, quasi provocativa, havia captat l'aire, al moment, l'ànima que sortia a flor d'aquell per a mi malson arquitectònic. Vaig sentir, en una pausa, el solo d'un violí, perfecte i únic, com si el tingués al meu costat, com en un "sotto voce" inefable, com si sortís de la meua pròpia ànima, com si fos jo mateix en un món interior, o sorgís a una nova naixença i dominés l'espai, l'aire i la llum que empresonaven el ciment armat o la pedra. Aprofitant la mitja part del concert, vaig mudar de lloc, vaig situar-me en l'últim angle, el més llunyà possible, de la sala de concerts: el solo de violí deixava sentir-se finíssim i perfecte, espiritual a ultrança, com una pregària, com un bleix de tots en un etern instant.

Aquesta descoberta em llançà a un nou assaig. En un altre concert, en el qual actuava en Cassador, vaig sentir, en un solo perdurable, la veu humaníssima del cel·lo. Res no podia evadir-se del lloc. La veu humana transformava tota l'arquitectura, la tornava quasi invisible, espiritual i sensible, també a ultrança, com si m'arrabassés el cos i l'ànima, com si la nostra vida fos part integrant de la corda del cel·lo, o ella parlés per nosaltres i en nosaltres, fins a morir en un punt que ratlla l'horitzó de la Divinitat.

Aquesta és, per a mi, més que cap altra, la gran obra i l'encert d'en Domènech i Montaner. El més lleu respir, un bleix imperceptible, queda pres en el nostre esperit, flota per les voltes del Palau. Em recorda, aquesta impressió, el passatge de "L'annonce faite à Marie", de Claudel, quan l'arquitecte constructor de la catedral de Reims, sap que tota interpretació musical en la nova Seu no serà perfecta fins passats uns segles, quan entri en maduresa, i quan un devot, rascant suaument amb l'ungla la paret del temple, farà que ressoni tot ell com un orgue en triomf.

PERE RIBOT, Pvre.

EL MESTRE MILLET I LA POESIA

"Es tan íntima l'amorositat que existeix entre la poesia i la música, que era cosa impossible que, en ressorgir la poesia catalana, la música, sa germana bessona, no es redrecés aïrosa, fresca i xamosa, com tocada pel sol de vida nova". Són paraules del Mestre Lluís Millet en el seu parlament presidencial dels Jocs Florals de Barcelona del 1918, any en què precisament féu el discurs de gràcies un altre músic, Eduard L. Chavarri, el valencià que actuà de mantenedor forà en l'anomenada Gaia Festa.

A continuació, el Mestre Millet discrimina que la font inspiradora de la renaixença fou la poesia popular, com ho fou, musicalment, la cançó popular catalana en el desvetllament de la inspiració dels nostres músics. Un d'ells, Antoni Nicolau, ja havia estat preconitzat, en 1913, abans que el Mestre Millet, president dels Jocs Florals de Barcelona, on no li fou possible d'actuar. Un altre, Amadeu Vives, company del mestre Millet en la fundació de l'Orfeó Català i en la redacció dels seus Estatuts, actuà de president en la institució poètica barcelonina el 1928, on pronuncià també un parlament memorable.

La convicció amb què el Mestre Millet sentí sempre aquesta per ell proclamada tantes vegades germanor entre música i poesia, restà palesada amb la seva sol·licitud a posar música a textos poètics dels autors més eminents (i àdhuc d'altres que no ho foren tant, però que produïren composicions que, pel seu contingut, abelliren el Mestre), de la nostra terra. Apart dels "Cants espirituals per a ús del poble", en les seves dues sèries, sobre lletra dels P.P. de l'Oratori, Lluís Mª Valls i Jaume Garcia i Estragués, Millet posà música a lletres de Francesc Matheu, ànima dels Jocs Florals i president que fou de l'Orfeó en etapes memorables de la seva existència social (com durant l'anada a Londres, per exemple); de mossèn Cinto Verdaguer, que Millet esmentava sempre com a model de poetes, en la seva missió d'escriure per educar i elevar l'ànima del poble; del canonge mallorquí Mn. Miquel Costa i Llobera; d'Àngel Guimerà; de l'inoblidable mestre, poeta i músic en-sems, Joan Llongueres, i de molts altres.

Un dels poetes de qui més composicions musicà el mestre Millet fou Joan Maragall. Ja deia aquest, en una carta (6 de juny del 1903) al seu gran amic Roura (un dels corresponents més íntims del gran poeta), que no es cansava d'escriure himnes que, tots (sic) havien d'ésser musicats per Lluís Millet. I Maragall prenia un plaer a imaginar que tantes estrofes seves haguessin d'ésser cantades pel nostre Mestre. Entre elles, i per damunt de totes, les del nostre "Cant de la Senyera" que, com més llegit, cantat i escoltat és, més representatiu ens sembla de la plenitud de l'ànima del nostre Orfeó, del seu missatge estimulante i de la seva missió informadora del tremp col·lectiu i de la virior mantinguda de la nostra espiritualitat a través del cant.

Però és que, a més, el mestre Millet composà també moltes lletres pròpies per a musicar-les ell mateix. Algunes, com "Jovenívola", revelen un pòsit d'íntima melangia vital, de sentit elegíac cristianíssim, fill d'una finíssima i alhora profunda sensibilitat. Cada vegada que la sentim, ens sembla que el Mestre ens ofereix de nou el contacte sincer i directe, sense vels, d'un fons humaníssim de la seva ànima. Que aquell cant és com una mena de monòleg o de soliloqui pòstum que ens fa confidents de la seva vocació per al dolor, que tan prematurament i acerbament el provà, per a la resignació i per a la intensíssima vida interior que el menà a ascesis espirituals d'exemplaritat esborronadora.

No és que Millet hagués cultivat precisament la poesia estròfica; però el sentit musical de la poesia li era, com no costa gens de compren-

dre, verament familiar. En la seva evocació meravellosa de Santa Cecília (conferència a l'"Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona", del 21 de novembre del 1926, publicada després per la Revista Musical Catalana) clou la relació comentada de la vida de la Santa amb un paràgraf que, encara que escrit en prosa en l'original imprès, és una veritable estrofa versificada. Vegeu-lo en la transcripció literal, on només separem les frases versiculars: "Cecília s'ajeu - un braç sobre l'altre, - els genolls units - amb tota modestia; - el cap acotat, - son rostre amagat - en sa caballera; - i l'últim sospir, - com perfum de llir, - s'envola pels aires.- El cel és obert; - hi canten els àngels".

I també canten els àngels en el ritme cèlic d'aquests versos de sis síl·labes escrits a honor de la santa patrona de la música i dels músics. Ella haurà vetllat en el Cel també, com ho féu, en vida seva, per ell, per les il·lusions més entranyables que, tenint-lo per intercessor avui, segueixen essent el disseny artístic, religiós i patriòtic del Mestre Lluís Millet i Pagès, pare espiritual dels seus cantaires, d'ahir, d'avui i de sempre.

OCTAVI SALTOR

UN PALAU PER A TOTHOM

Els homes d'aquell temps ja han passat; si en resta cap, ja en dilatada vellesa, contempla el rastre inesborrable de l'obra gegantina que feren, ell i els altres, en una fecunda joventut. En contrast amb la nostra, tenien davant molt camp per a córrer i un estímul col·lectiu que els ajudava a anar endavant per camins molt diversos i retrobar-se al lluny en el desig d'una pàtria gran, moderna i perfecta, en tot idealitzada.

El temps a què ens referim comprèn els primers quinze anys d'aquest segle. L'Orfeó Català, que és una de les institucions més representatives de l'època, havia estat fundat uns quants anys abans, gairebé anticipant-se, i quan arriba el moment de la gran expansió es veu ja en la necessitat de canviar de casa, o de bastir la casa pròpia, ben adequada a les seves finalitats, en la vastitud dels aspectes que aleshores s'albiraven.

El desig de bastir-se el "casal" és una altra de les característiques de l'època, realment significativa, perquè aleshores això era possible, servint-se dels millors artífexs, els quals compartien l'ambició i no hi regatejaven ni luxe en els materials ni en els detalls: els edificis construïts ex-profés per a determinades entitats esdevenen símbols de tot el que representen, amb tanta força i dignitat que a hores d'ara han quedat, tal com són, monuments venerables i intangibles. (A poca distància de l'Orfeó, el "Casal de l'Estalvi", de la Caixa de Pensions, es pot considerar el darrer exemple per unes semblants qualitats. Fou inaugurat l'any 1917).

L'Orfeó, com a entitat avançada i prestigiosa, alça la casa i vol oferir-la a tothom. Barcelona no disposava encara de cap sala d'audicions espaiosa, i l'Orfeó la crea per als seus concerts i per als altres actes semblants que vulguin acollir-s'hi. El Palau, així especialitzat, centrà de seguida un aspecte vastíssim de la vida barcelonina, més extens que el musical, del qual deuen parlar ací mateix altres persones de més autoritat.

Tres mesos després de la inauguració s'hi celebra una de les "Festes de la Música Catalana": és un dels primers actes que s'hi donen, i tal vegada el primer que fa estremir els vidres amb parlaments abrindats.

El mateix any 1908 s'hi celebra una commemoració dels Jocs Florals, en el seu L'aniversari; només unes poques vegades, després del 1912, aquests actes es celebren fora, i amb ells es lliga fortament el nostre edifici amb la gloriosa institució i amb els poetes.

Els mateixos fundadors i dirigents de l'Orfeó han estat persones significades dins el món literari - Cabot, Matheu, Millet, Vives, Llongueres, Lliurat, etc. - i les lletres, a part dels Jocs, s'han acollit sovint a casa nostra: són nombroses les conferències de caràcter literari que s'hi han tingut, i les lectures, entre les més importants de les quals hi ha les de J.M. de Sagarra amb les primeres audicions del "Poema de Nadal" (1931) i del "Poema de Montserrat" (1947). S'hi celebren les sis sessions d'"Els poetes i els músics" (1926-28), de notable esplendor. La gent inquieta de bon teatre, sempre amb ambició us penja cortines a l'hemicicle per convertir-lo en escenari. Ja l'any 1912 s'hi representa "Eridon i Amina", de Goethe, traducció de Joan Maragall; més tard Gual hi porta l'"Ifigènia a Tàurida", dels mateixos autors, i Masrriera els seus "Vitralls de Santa Rita". El 1928 tingué lloc, també al Palau, l'estrena de l'òpera còmica de Josep Carner i Eduard Toldrà. "El giravolt de maig", tan celebrada sempre. Per fi, en els darrers anys, els amics de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona hi han tornat a posar "Nausica", de Maragall, "L'anunciació a Maria", de Claudel, i, entre altres obres, amb el "Pigmalió", de Bernard Shaw, adaptat per Joan Oliver, hi deixen l'estela més significativa de la nostra escena durant el passat 1957.

Són innombrables, però, els conferenciants que han passat per aquesta sala, sobretot si ens separem ja dels estrictament literaris. Ací han vingut músics amb llurs teories; polítics d'alt prestigi amb definicions i programes; i encara els missioners per explicar llurs arriscats viatges; o bé els científics, com el P. Rodés o el P. Puig, explicant les descobertes o les meravelles del firmament. També hi veiérem, l'any 1922, una de les primeres sessions de proves de la ràdio (aleshores T.S.F.), i alguns intents de cinema religiós o educatiu.

Tot això exposat tan sumàriament, sembla poca cosa; però significa molt perquè ha dut al Palau una infinitat de persones que en aquell moment no es delien per la música; i són les que hi han tornat en una sens fi d'actes corporatius que s'hi han celebrat en totes les èpoques: des del Congrés de Metges de 1913, hi han passat congressos, certàmens i commemoracions de tipus professional, religiós, científic i esportiu. I escau de recordar, entre els recents, el Certamen del Congrés Eucarístic Internacional (1952), amb el memorable discurs de Paul Claudel i l'adjudicació del premi màxim al preclar poeta J.M. López-Picó.

D'altra part, totes les entitats barcelonines, en aquestes activitats, els esbarts i les acadèmies i les escoles, han fet cap a la nostra sala per a les seves festes particulars: finals de curs, repartiment de premis, bodes d'argent i d'or i homenatges... Un dia o altre tothom ha passat per la sala, i fins ha pujat a l'estrada.

Perquè, encara que en els actes al·ludits en darrer lloc hi ha hagut sovint actuacions musicals, a càrrec de l'Orfeó Català o d'altres conjunts corals o d'instruments, volem completar la visió del Palau en el que representa per a la vida de Barcelona, dient que tots els components (d'orfeons, de chors, d'esbarts i d'orquestrats, i tots els solistes i els que parlen o declamen, tots han passat més d'una vegada per la nostra sala i han recollit l'aplaudiment... El Palau s'ha fet, per això - i per la facilitat amb què tothom l'ha vist des de l'una i l'altra banda - una mica, la casa espiritual de tots els barcelonins que actuen o que estimen la música, i les lletres. Només de pensar-hi ja se'ns comunica una emoció especial perquè en la diversitat de les persones i dels actes, i en el nom dels qui els patrocinen, o en la finalitat, apareixen mesclades i diluïdes totes les entitats que representaren l'entusiasme més sa al co-

menç d'aquest segle. Són les entitats - tantes ! - que han subsistit i que l'Orfeó rep en el Casal propi i ferm, i, paradoxalment revestit de vidre. Dintre seu s'aplega sovint un nombrable sector de barcelonins que sent, en el recolliment i el silenci de la sala, quelcom del que hi volien els seus creadors. I els entreveu rosats i gloriosos, a través de les grans vidrieres emplomades, estremides en llur delicada i acolorida transparència.

OSVALD CARDONA

UN HOME PENSA EN VOSALTRES

Lluny, molt lluny d'aquí un home pensa en vosaltres; evoca la vostra casa, els vitralls de color, l'arquitectura alada, lírica i nostàlgica, una mica de somni nebulós i inconcret.

Ell sap que la veu més bella del món s'aixeca aquests dies al Palau com una fumera d'encens, com una columna alta i embaumada: és la veu de Bach, del seu Joan Sebastià Bach...

Ell, lluny, molt lluny, en la foscor d'uns boscos sense cel, prop d'uns rius fangosos i obscurs, pentinats per les proes tallants de les piragües també interpreta Bach. Ho fa en un petit harmònim. Els negres - cos nu, pell de bronze, ardent i llustrosa - han dut aquest instrument a través de la selva, obrint-se camí en mig d'una vegetació espessa, de cafeters de flors nívies, de mangles.

L'home blanc, tot just ha tingut l'harmònim davant seu, ha posat les mans damunt el teclat. Les ha deixades caure lentament, com si volgués acariciar-lo. Té unes mans fines. Aquestes mans les coneixen tots els homes negres de les ribes de l'Ogoué, el riu cabalós, llarg, inacabable. Són mans que han guarit les seves ferides, els seus dolors, són mans pietoses i dolces que han clos les parpelles dels morts o han acaronat els cabells forts i aspres dels infants atacats per malures exòtiques que només ell, el metge blanc sap guarir.

I ara, per la finestra oberta, com un salm immens, com nat de la pregonesa de la terra o davallat de la més alta solitud del cel, s'escampa un coral de Bach, un fragment d'aquella música que ens fa més bons a tots quant la sentim, que ens eleva a regions més pures; als cimals altíssims on res de dolent no pot ésser recollit.

La música s'escampa pel bosc, ressona dins les fondalades, s'enganxa a l'esquena esquerra del senglar que fuig; s'arrapa al llom dels reptils de les ribes de l'Ogoué o flota damunt l'aigua com els nemífers.

L'home que toca Bach ja és un vell. És nat el dia 14 de gener del 1875 a Kayzersberg, a l'Alta Alsàcia, segon fill d'un pastor protestant. Té la cara poderosa, bruna, sense massa arrugues, però, de faccions concretes, de trets espiritualíssims, de mirada brillant, dolça i viva. El caracteritzen els cabells llargs i un bigoti ampli, ferreny i estrany, un xic semblant al de Frederic Nietzsche, però el seu ja té un color cendrós; els cabells són blancs; quan toca, es despentin i s'esbullen.

El salm prossegueix... Bach és el més alt nexa d'unió entre ell i el món de la seva juvenesa. Si pensa en tot allò que deixà enrera, no arriba mai a entristir-se. El seu món és ja un altre, però... ¿on és el seu món? A Lambarené, a l'Àfrica francesa, al cor de la regió equatorial, una de les més dures que hom coneix. Aquí té el seu hospital. Per a dur a cap la seva obra, ha hagut d'estudiar - ell músic, catedràtic de teologia, científic - la carrera de medicina.

Fa molts anys que està a la Missió sanitària de Ogoué, potser més de quaranta. Quant va arribar-hi, el so obsessionant dels tam-tams escampaven la nova per a totes les tribus del país. "Ha arribat un home blanc - deia el batre dels palmells de les mans damunt la pell forta dels timbals - des d'ara esdevindrà el nostre vetllador. Vetllarà cossos i ànimes."

Certament. Per a salvar-les de la misèria ha deixat darrera seu una carrera brillant. Ascètic, contingut, aparta de prop seu tot el que pot ésser a la llarga motiu de vanitat o d'orgull. Sovint, potser per explicar-se ell mateix l'íntim sacrifici de la seva vida, murmura les paraules del profeta Osees:

"No vull les vostres ofrenes, sols desitjo la vostra misericòrdia".

I ara, lluny, molt lluny, pensa en vosaltres, homes i dones d'aquesta casa. La seva és construïda de troncs i fustots vells a un clar de la selva de Lambarené. En ploure, l'aigua rebotja sobre les planxes de la teulada. Plou mesos i mesos. De sobte, fa un fred que s'endinsa al moll dels ossos i s'arrapa a l'ànima. Quan el temps canvia, la calor l'ofega, però a ell rés no li fa. Surt, visita els llebrosos, els atacats pel mal de la son; consola, cura....

Només al vespre, quan la pluja segueix caient implacable i monòtona damunt el teuladí de la casa, el metge blanc torna a la seva música i als seus records. De bell nou li sembla sentir les grans orgues en les quals tantes vegades ha tocat: les del seu Estrasbourg, les de Colònia, les de Gant, les de Friburg, les dels països nòrdics, les orgues londinenques de la Catedral de Sant Pau.

Recorda, recorda... de sobte se li apareix un edifici que no s'assembla a cap més altre: les parets són de vidres de colors, com aquells palaus dels contes de Grimm o Perrault, també hi ha garlandes de flors i estrelles, alegres de fines transparències. Recorda uns cavalls de pedra - ha vist tantes coses ja en aquest món ! -, un bust gegantí de Beethoven i uns escuts on flamegen quatre barres.

No, no és això el que l'obsessiona. En la inconstant desfilada de figures i imatges, hi ha la d'un ésser estimat; alt com ell, però esprimatxat, de braços llargs, nerviós, somrient i humil, franciscà, un ésser que estima com ell Bach i tot allò que fou creat i viu. Millet... sí, Millet. "Tens raó" - pensa - i para de tocar. Evoca les coses amb precisió, talment com si les acabés de veure ahir. Recorda l'Orfeó Català, les veus pures dels minyons, dels infants en aquell passatge, en la melodia de l'"Agnus Dei".

L'han invitat com l'any 1921 per a tocar l'orgue a la "Passió" segons Sant Mateu; no hi pot anar. El reté aquí, a les vores de l'Ogoué, el món trist i desolat dels qui pateixen. És ben cert; no pot anar a Barcelona.

"...però estaré amb vosaltres - ha escrit - en esperit. Digueu a tots aquells que em coneixen que continuo unit profundament a l'Orfeó Català i que el record de Lluís Millet i de llurs col·laboradors d'aquells temps es troba viu en mi".

Somriu. Torna a recordar: el Mestre Millet, l'Orfeó, els vitralls de la Sala, la vida animada dels cantaires, els infants del cor...

Les seves mans es posen dolçament manyagues damunt el teclat del vell harmonium alsacià. Reprèn la melodia interrompuda. Ha parat de plou-

re. Unes estrelles foraden el cel. A fora es sent una veu de noia que diu:

- Mestre Schweitzer ! ¿ Voleu una tassa de cafè ?...

ARTUR LLOPIS

EVOCACIO DE LES VEUS DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA EN EL CINQUANTENARI

Dos estoigs té Barcelona, per a servir i expandir al món, els més preats joiells de la seva espiritual personalitat musical: El Gran Teatre del Liceu i el Palau de la Música Catalana. Del primer, marc indiscutible de les obres mestres del teatre líric, vaig viure el seu centenari. Del segon, recés de l'Orfeó Català, mercès siguin donades a Déu Nostre Senyor, em trobo al llindar del seu cinquantenari.

No vegin els meus amics, l'excusa de no fer un historial de l'impressionant desfilada en aquest mig segle, pel seu hemicicle, de totes les branques de la música no teatral, des dels solistes més eminents, als conjunts de càmera més selectes, les orquestres més famoses sota la batuta del més celebres directors, tots adjectivats en el grau més superlatiu, que mai s'hagi vist al món en cap hemicicle construït expressament en l'estatge d'una corporació privada: l'Orfeó Català. Sabeu, companys com quedaria de bé jo, amb unes estadístiques de noms i dates, que treuria de les meves col·leccions ? M'estic de fer-ho, i provo fortuna pels camins d'una alada fantasia que sento profundament, una mica carrinclona en el poc bregat d'un estil literari que no posseeixo, per evocar algunes veus sentides al Palau de cinquanta anys ençà.

Cercaré, doncs, unes flors, marcides ja, però amb la vitalitat de quan foren collides, malgrat que es trobin prensades en els llibres del record des del jorn que vaig guardar-les. Les posaré al peu de tres homes que foren, són i seran, des del "meu" punt de mira personalíssim, el perquè de l'Orfeó Català i del Palau de la Música Catalana.

El "meu" mestre Lluís Millet, fundador del gloriós Orfeó Català i patriarca de la nostra cançó.

El "meu" Joaquim Cabot, que encomanà als gegants de la fe, la construcció del Walhalla de la Música Catalana.

I Jacint Verdaguer, sí, el "meu" Mossèn Cinto, autor del vers, entre altres, de tres colossals poemes, la música dels quals desentranya del seu si, el mestre Nicolau, la memòria del qual lligo amb ell, i que tanta fama universal ens ha donat a l'Orfeó.

"Vox Populi, Vox Dei", en ordre a aquella jornada d'un febrer de fa cinquanta anys, la veu de Déu era la primera que ressonava, per boca de l'Eminentíssim Cardenal Casanyas, en la benedicció de la Sala. I l'efemèride d'un cinquantenari, aquest luctuós, acompanya l'altre, puix l'il·lustre Cardenal-Bisbe, pel qual vaig tenir l'honor d'ésser confirmat, a l'octubre d'aquell mateix any, baixava al sepulcre.

Jo puc dir que no he conegut amb plenitud el dinamisme del President Honorari i Perpetu de l'Orfeó Català, Joaquim Cabot i Rovira. La darrera vegada que, abans de morir, vaig visitar-lo, ja decaïgut físicament, per a prosseguir una conversa sobre el seu idolatrat Verdaguer, va escriure'm una poc llegible nota autògrafa. (L'Orfeó Català posseeix l'autògraf de "Lo filador d'or" que li dedica el poeta).

No obstant això, ha arribat fins a mi, el to solemne i emotiu amb què pronuncià les primeres paraules del discurs inaugural:

"Amics, companys, respirem: gràcies a Déu, ja tenim casa", i en el mateix discurs, donà compte del treball portat a cap, no com "una història d'il·lusions", com seguí dient en Cabot. Ara recordo les justes paraules d'un braç dret de l'Orfeó i el Palau, que em deia fa poc, que la supervivència, diem-ne física del nostre Orfeó, es devia en part a la visió d'aquells homes que li construïren l'estatge amb el Palau de la Música Catalana.

El Mestre Millet, no va parlar aquell dia, perquè una afonia va obligar el mestre Pujol a llegir-li el seu discurs. Si per l'ordre protocolari no li pertocà el fer-ho, en aquest últim, per dret propi, la veu del fidel col·laborador d'En Millet, pogué així ésser sentida a la Sala aquell dia. Tots dos em distingiren amb la seva amistat, i del mestre Millet no gaire pròdig en fer-ho, conser-vo una fotografia amb el seu retrat a mi dedicada.

Però si al Mestre Millet no se li sentí la veu físicament, ho féu amb una altra veu, preparada a posta per ell: la de l'Orfeó Català.

I les veus de Maragall, pel "Cant de la Senyera", i la d'En Clavé amb "Els xiquets de Valls", iniciaren el concert príncep, a la casa patril, esdevinguda així, avui, als cinquanta anys de la seva vida.

Eren les mateixes veus que havien ressonat abans en les humils sales i alcoves dels pisets o en els salons d'una antiga casa senyorial de la vella Barcelona, que havien hostatjat l'Orfeó.

Serien les mateixes que sentirien després els públics de París, de Londres, de Roma, Madrid, València, Sevilla, Palma i d'arreu de Catalunya i de la resta de la península.

I ara poso la darrera flor, una englantina, als peus de Mossèn Jacint Verdaguer, flor escollida que fou la proclamació del poeta com a Mestre en Gai Saber, el mes de maig del 1880, amb la poesia "La Barretina" que amb música del mestre Lambert, fou premiada en la primera Festa de la Música Catalana, celebrada el maig d'aquell històric 1908 que amb tanta d'emoció commemorem.

S'ha dit i comprovat que mossèn Jacint Verdaguer és el poeta més musicat del món, sobre Goethe, de qui es creia la supremacia.

El cas de "La Barretina" és un exemple d'aquesta reiteració en musicar la mateixa poesia. A la meua col·lecció posseeixo una partitura musicada en vida del poeta, pel músic Cándid Candi, i al peu de la dedicatòria del músic: "Al aplegador de les cançons catalanes En Maria Aguiló", hi ha també l'autògraf de Verdaguer. Frase que és tot un símbol per a la cançó popular.

Per alguna cosa havia d'ésser destí de la sala del Palau, el lloc indicat per a celebrar-hi la poètica festa dels Jocs Florals, que abans alternaven entre Llotja i el Saló de Cent, des de la seva convocatòria 1858-59.

Per tant, em plau a mi com el qui més, retre homenatge al Príncep de les nostres lletres, Verdaguer, com el més reiterat literat que ha omplenat més vegades amb el seu nom els programes dels concerts de l'Orfeó Català. Vull estar-me d'una estadística que fora pesada. Comptant per alt, una cinquantena de cançons chorals solament amb lletra de Mossèn Cinto, ha estrenat l'Orfeó Català, i algunes ho foren com és de suposar abans de la inauguració del Palau. És curiós tenir una cançó per any d'aquests

cinquanta sense repetir-ne cap, sense comptar les represes, que ens portarien a una altra comparació curiosa. "La mort de l'escolà", per exemple, si comptéssim les vegades que ha estat interpretada.

No sabem si al saló de descans del pati de butaques hi subsistirien els busts de Nicolau i Vives: fent companyia a l'autor de "Captant" i de "L'emigrant" no hi cabria també el de Verdaguer? No recordaria quan personalment, el poeta, algun capvespre assistia a un assaig de l'Orfeó?

I a propòsit de les cançons poc conegudes, un chorista degà parlà de tornar a sentir-les, i podria molt ben ser, fent cada any, sinó un concert ni molt menys, una part d'ell, dedicat a la represa de una cançó o dues que fossin precisament cinquantenàries i servirien d'homenatge i memòria als autors de lletra i música en general, del mestre Millet que va preparar-les i també dels cantaires anònims que varen estrenar-les. Podria anomenar-se "Concert del cinquantenari", i podria començar-se per "La Barretina".

No sé si ve a to l'evocar una altra veu sentida en diverses ocasions. La de Francesc Cambó, en les seves famoses conferències d'orientació en els moments que ho requeria l'actualitat d'un fet o altre. Aquella oratòria mestre, explicava el perquè d'aquella magnífica prosa de Maragall, "L'elogi de la Paraula".

Pressentim el moment amb esgarripança d'emoció, quan Lluís Mª Millet, dibuixi a l'espai amb la batuta "La Passió segons Sant Mateu", de Joan Sebastià Bach. Tot contemplant en el vestíbul la fotografia monumental de la memorable audició de l'any 1921, i que una malifeta del destí, m'ha exclòs de ser-hi en ampliar-la, fora de la figura infantil de Lluís M^a que apareix sota meu, al primer pis, i que ho prenc per un símbol, no he trobat ningú més del públic que s'hi reconegui. Per tant, la supervivència de potser trobar-me al mateix lloc al cap de trenta set anys, m'atorga una mostra de fidelitat que em serà de sobres compensada quan senti una veu que m'arribarà al fons del cor; la de una filleta meua que en l'immortal obra de Bach, farà les esposalles amb l'Orfeó Català de la meua vida.

En el camp dels intèrprets ja és ben bé una altra cosa les cares conegudes, supervivents insignes d'aquell missatge. Dissortadament el Mestre Millet i molts cantaires ens han deixat per sempre. Altres que amb llàgrimes als ulls seran espectadors, i els menys que amb cabells blancs, la cantaran per segona vegada. Però per sobre de tots, aquells solistes catalans, vivents encara: Concepció Callao, Andreua Fornells, Ricard Fusté, etc. i representant els cantaires més amunt al·ludits, la Pilar Roca i en Miquel Valls; i per damunt de tots, aquell Evangelista, l'inoblidable Emili Vendrell, que si amb galons va formar part d'aquell impressionant conjunt, serà soldat ras ara, però amb la partitura a la mà que usà llavors i amb les acotacions que hi féu el Mestre Millet, la seguirà ben emotivament.

Com que ja fa una estona que estic legislant fent i desfent al meu caprici, no vindrà d'aquí que digui a qui reculli la iniciativa que sé no és nova, perquè es nomeni Emili Vendrell "Cantaire Honorari de Catalunya".

A l'octubre d'aquest any commemoratiu, sentirem, si a Déu plau, l'"Stabat Mater", de Poulenc, que l'orella i l'ull clínic del Mestre Lluís M^a ha copsat, com ho féu també amb una altra obra francesa: El "Requiem", de Fauré. I així mateix sentirem de l'Orfeó Català, la "Consagració del Graal" del "Parsifal", de Ricard Wagner, en aquest any del 75è aniversari de la seva mort, i als cinquanta justos que el mestre Nicolau els donà en un dels concerts inaugurals del Palau. Una altra veu que ressonà esplendorosa aquell any, la de Ricard Wagner.

Amb la ratlla, diguem-ne, de conducta artística que s'ha assenyalat el Mestre, la "Missa Solemnis", de Beethoven, i els chorals dels drames wagnerians, seguirà les últimes fites que va marcar el seu pare.

Per acabar, recordo un rodolí d'una poesia que va ésser publicada amb motiu de l'anada a Montserrat en el 60è aniversari de l'Orfeó, que evocant el Mestre des del cel, diu:

"La paternal batuta - és la que primer ho fa.

El braç del fill il·lustre - sol·licit l'agafà."

... a les albares d'aquest febrer històric, ressonava la veu d'un conjunt de càmera incipient, que el braç jove i pur del tercer Millet, dirigia amb la batuta de l'avi i que el seu custodi d'ara li havia deixat una estona...

Aquell vespre, quan sortíem d'aquella sala vella de mig segle, ens sentíem optimistes per l'avenir de l'Orfeó Català, i rèiem malgrat el fred viu de La Candelera.

ISIDRE MAGRINYÀ

ENTRE EL RECORD I L'OFRENA

Entre el record i l'ofrena alcem una mirada al temps, a l'espai, entre els amics, al volt de les coses volgudes. Quan ens aturem en els moments passats, sentim una dolça nostàlgia que no sabem definir. Els records sempre ens porten una esperança. És bell mirar el passat quan tenim al davant un esdevenidor obert als nostres dies.

No vull fantasiejar, lector caríssim, a risc de fer-me obscur. Jo voldria dir-te en les paraules! - totes són tan belles, les paraules - la intimitat del meu esperit en la festa gran de casa nostra. Però l'atreviment d'aquesta tentativa potser fóra inútil, perquè només sabria dir-te les paraules.

I així, he pensat, que seria molt més interessant i més oportú, portar a aquestes pàgines estimades unes veus que et parlaran dels seus records en el Palau, de la Passió segons St. Mateu de Bach, d'éssers volguts, i de personals intimitats, que formen una bella corona, al peu d'aquest monument que perdura en els dies i en les calamitats històriques, com un símbol de la vida espiritual, artística i popular del nostre poble.

Et prego només, que escoltis.

DOM AURELI MARIA ESCARRÉ, ABAT DE MONTSERRAT

El Reverendíssim P. Abat de Montserrat, Dom Aureli Maria Escarré, amb la seva amabilitat de sempre, i amb la dolça rialla dels seus llavis, té la gentilesa de contestar a les meves preguntes. Assabentat que es tracta de JOVENIVOLA, no té cap inconvenient, sinó tot al contrari, de dir unes paraules per als cantaires de l'Orfeó Català, amb motiu del cinquantenari del Palau i les Audicions de la Passió segons St. Mateu, de Bach. Com si recordéssim encara les seves afectuoses i paternals paraules amb motiu de la seva darrera visita a casa nostra, la seva personalitat i el seu esperit damunt nostre es fa més viu encara. Les seves respostes són un fons de doctrina i exemple que cal tenir present. Jo crec fervorosament les seves paraules. Els lectors em sabran comprendre.

- Ha contribuït la música de Bach a l'espiritualitat moderna ?
- Jo crec que, com a expressió autèntica de bellesa, no pot haver deixat d'influir en l'esperit d'aquells qui n'han fruit.
- On radica al seu entendre el misticisme i espiritualitat de Bach ?
- En el fet que es proposa fer música religiosa; música que comenta molt sovint els textos de la Sagrada Escriptura i que és destinada al temple.
- Prefereix una Passió-Oratori de Bach a una "Passió" estrictament gregoriana ?
- Estan concebudes amb un fi distint. La de Bach es proposa d'ésser un magnífic concert religiós. Vol instruir els oients i, tot delectant-los, produir en ells una emoció religiosa. Els ajuda a meditar la Passió. Hem de considerar, en canvi, que el cant gregorià de la Passió, prescindint ara del seu valor en l'aspecte tècnic, és al servei d'una funció sagrada. Quan els ministres la canten, constitueix un sacramental. És l'Església la qui aleshores proclama la paraula de l'Evangelí. Els fidels que hi assisteixen, en reben una gràcia que els ajuda, no sols a meditar la Passió de Crist, sinó també a tenir-ne un nou coneixement sobrenatural; i amb aquesta il·lustració de la fe, se'ls produeix un augment de caritat: el cant de la Passió els és causa de santificació.
- No creu, Vostra Reverència, que la Passió segons St. Mateu, de Bach, que cantarà l'Orfeó Català deu ultrapassar amb el seu valor, missatge i significació el fet d'unes meres audicions ?
- Sí, però no únicament per la grandesa de sentiments que pot inspirar la música, sinó també per l'eficàcia intrínseca de la mateixa lletra.
- Creu que el públic - els fidels - d'avui dia estan suficientment ambientats per a comprendre tota la grandesa espiritual de la Passió ?
- Músicalment, no us ho sabria respondre. Crec, amb tot, que les audicions de l'Orfeó s'adrecen especialment a un grup d'oients, molt nombrosos ja gràcies a Déu, però que sempre significa una selecció del gran públic. I en fa l'efecte que aquesta selecció, en general, es troba suficientment preparada.
- Creu que l'Orfeó Català té una missió específica a Catalunya ? Quina és ?
- La de cantar; cantar com a noble expressió d'aquells qui estimen. És una institució amb història ja. Això li dona autoritat i eficàcia per educar i ennoblir el poble amb els seus cants. Fa pàtria. En aquests temps d'utilitarisme, quan la gent es deixa portar tant per l'afany dels interessos materials, els socis i cantaires de l'Orfeó Català donen un gran exemple d'ideal i d'abnegació. Sacrifiquen un temps preciós en els assaigs; subjectes a la disciplina d'una direcció, amb tota la lluita que això vol dir renunciant a l'individualisme, en pro d'una més perfecta obra col·lectiva. I quan arriba l'hora del concert, enlloc de voler treure'n un benefici econòmic, contribueixen al sosteniment de l'Orfeó, com pagant per poder escoltar-se.
- Prefereix un Orfeó intèrpret de les grans obres mestres al de les nostres cançons catalanes ?
- Crec que ha d'interpretar també les grans obres mestres. L'execució d'aquestes grans obres li proporciona una realització depurada del cant; i amb elles contribueix a l'elevació artística del nostre poble: el poble ha d'assolir el més alt nivell de cultura. I l'audició d'aquestes obres, reprimint qualsevol tendència a l'individualisme, li infondrà un sentit més universal, més ample, més enlairat. Saber escoltar bé els altres és el principi de tota bona col·laboració. Però, d'altra banda, per conservar el seu caràcter, perquè l'Orfeó continuï essent sempre allò que ha d'ésser, i àdhuc per resultar més eficaç en la seva missió

de posar a l'abast del nostre poble les grans obres universals, cal que no deixi mai d'interpretar cançons catalanes.

- Li plauria que la Comunitat montserratina pogués fruit de l'audició de la "Passió" que cantarà l'Orfeó Català ?
- Molt. Però, no és cosa per a nosaltres. El monjo ha renunciat a tota mena d'espectacles, encara que siguin tan nobles i bons com l'audició d'una Passió de Bach. I això, per poder dedicar-se més lliurement a coses millors: a una vida de recolliment i d'oració, en la qual fruità amb més intensitat de la litúrgia. Com una excepció podrien assistir-hi els tècnics, és a dir els músics; no pel goig personal que hi podrien trobar, sinó en un pla d'estudi.
- Vostra Reverència assistirà personalment a alguna audició ?
- Personalment, com a monjo que sóc, i per la mateixa raó, hi he de renunciar, encara que em costi un gran sacrifici: perquè em plauria molt d'assistir-hi. Això no vol dir, però, que obligat a ostentar una representació, podria donar-se el cas, en absolut, que hi assistís.

Voldria agrair degudament al Rdssim. P. Abat de Montserrat, Dom Aureli Maria Escarré, la seva gentilesa de contestar aquestes preguntes. Ell sabrà acceptar les meves gràcies. Una vegada més el P. Abat ha dit la paraula. M'encarrega que trameti a tots els cantaires de l'Orfeó Català i a tots els lectors de JOVENIVOLA la seva afectuosa i paternal benedicció. M'és plaent, doncs, de dir a tots, que la benedicció del Pare Abat de Montserrat presideix les nostres audicions de la "Passió". Nosaltres, sincerament ho agraim, Pare Abat.

EDUARD TOLDRA

El Mestre Toldrà em rep afabilíssimament a casa seva després de dinar. El Mestre, fumant un cigarret, assegut en un sofà, contesta cordialment les meves preguntes. Tot l'ambient hi ajuda. Per les parets, quadres de bell gust, fotografies, records musicals. Sobre el piano, i donant un caire familiar, íntim a la sala, el seu retrat. Li pregunto de qui és. Em respon que es deu al llapis del seu amic i gran dibuixant Aguilera. Ja fa més de vint anys... Ell és el mateix de sempre.

- Quina va ésser la seva aportació artística a la interpretació de la "Passió" de l'any 1921 i següents ?
- Ocupava el lloc de "concertino" a l'orquestra i em va correspondre, per tant, ésser el violí solista de la famosa ària de contralt.
- Li plauria tornar a interpretar la Passió ?
- És clar que sí, però tota possibilitat ha de quedar descartada: fa quinze anys que no toco el violí...
- En el paper de Director, quina part creu més important, la faceta del Director dels Chors o de l'Orquestra ?
- No es pot descriminari quina és la part més important, puix que cada una d'elles es fon en l'altra per a construir una unitat, i aquesta és la que compta.
- Què hi trobarà a faltar vostè personalment en la actuació d'aquest any ?
- Res no es troba a faltar allà on tot hi és. Magnífiques varen ésser aquelles audicions, magnífiques seran les d'aquest any.
- Creu que és millor actualment l'audició de la "Passió", de Bach, a grans chors i gran orquestra, que segons la reduïdíssima dels temps de Bach ?
- El volum de les grans masses dóna grandiositat i un cert sentit de gala.

a les audicions. Les proporcions reduïdes, en canvi, creen l'encís d'una atmosfera més íntima. Tot es pot admetre, tot és bo, mentre les execucions siguin bones.

- Creu que la "Passió" és l'obra més gran i més perfecta de Bach ?
- Fa de mal dir davant la immensitat de la seva producció. En tot cas, tots estem d'acord en considerar la "Passió segons Sant Mateu", com una de les més transcendents obres de tots els temps.
- Quina orquestra estrangera li plauria dirigir ?
- Sento molt poc l'enlluernament dels noms. Podria dir-li, potser, que em plauria dirigir aquella amb la qual aconseguís els millors resultats.
- Quin judici li mereixia el Mestre Argenta ?
- Immillorable. Era un magnífic director.
- La vegada que l'han aplaudit més a vostè al Palau de la Música ?
- Francament, no m'en recordo.
- En quina ocasió va actuar per primera vegada en el Palau ?
- Fa quasi cinquanta anys; jo en tenia tretze. Va ésser exactament el 26 d'octubre del 1908. Jo era el més insignificant dels segons violins de l'orquestra, en ocasió d'un concert de gala que donà l'Orfeó Català, en el qual s'executà el "Magnificat", de Bach.

El Mestre Toldrà ha tingut una amabilitat molt gran en contestar re posadament les meves preguntes. Ens hem allargat molt. La seva conversa, però, és amable i acollidora. Quiet, assegut en el sofà, fumant la seva cigarreta... Jo només coneixia el Mestre despenat, amb els braços en laire, suat, somrient, enmig dels seus músics, al fervorós entusiasme de l'auditori...

LLUÍS BONET I GARI

El Sr. Lluís Bonet i Garí, l'arquitecte conegut de tot Barcelona per les seves obres de personalíssim estil, i per la tasca que representa la infatigable continuació de la Sagrada Família, té la gran amabilitat de rebre'm en el seu estudi de la Bonanova. Entre projectes i llibres, plànols i dibuixos, al volt de la seva taula d'estudi, la seva conversa es fa deliciosament cordial en parlar del Palau de la Música Catalana i del seu arquitecte Domènech i Montaner.

- Quina relació va tenir amb Domènech ?
- El simple contacte d'un alumne que començava la carrera d'arquitectura amb el d'un professor dels cursos superiors. Per ell vaig sentir un respecte i admiració sincera.
- Podria definir-me breument l'arquitectura del Palau ?
- És fruit de l'arquitectura de l'època, solidificada per estructures sà bies i equilibrades, que transcendeixen dintre l'ambient modernista, i que constitueix un viu exemple d'aquesta escola a Barcelona i a Catalunya.
- Un gran encert de Domènech i Montaner ?
- A part de l'obra mateixa, concebuda dintre d'una lluminosa claredat, el de saber decorar el Palau segons el gust i exigències de l'època. Amb aquests elements sempre és noble: porcellana, vidre, pedra, marbre, ferro forjat i simples rajols. Res de guix ni motllures falsificades. L'elecció de bons escultors contribuï al seu èxit. Ah, ! i també - ja ho pot dir ben alt això - tingué la valentia i sinceritat admirables

de decorar els vitralls amb figures i escuts que han presidit sempre, fins als nostres dies, la fisonomia del Palau.

- El defecte més imperdonable del Palau, arquitectònicament ?
- Jo ja en tinc prou amb els meus defectes. No veig els dels altres. Certament que tota obra té uns necessaris defectes humans. Però moltes vegades no són inicials, sinó que sobrevenen després amb el transcurs dels anys. Així, avui resulta un defecte, el reduït espai del Palau, l'anexió a altres edificis, els sorolls que vénen del carrer (en altres temps pacífic), la insuficiència d'espai per a aparcament, la poca capacitat de les sales de descans, etc....
- Perquè ha estat tan criticat l'edifici del Palau ?
- Sempre hi ha persones disconformes. El Palau va lligat a tota una època barcelonina. Les generacions s'han succeït, i l'edifici resta el mateix. És lògic, doncs, que el gust dels nostres dies no sigui el mateix que animà l'estructuració i decoració del Palau. Els barcelonins han criticat molt el Palau, però no han estat capaços de fer-ne un de millor.
- El mèrit més gran de Domènech i Montaner en construir l'estatge de l'Orfeó Català ?
- El d'haver fet una obra econòmica, amb motllures repetides i materials fàcils. Aquest mèrit es deu també als directius que regien aquells dies l'Orfeó Català.
- Si vostè hagués estat l'arquitecte del Palau de la Música Catalana, com l'hagués portat a terme ?
- Hauria seguit també l'estil de l'època, i apart del meu entusiasme i fervor, hauria cercat els millors escultors i els millors pintors. (Recordi que si bé el Palau tingué bons escultors, hi manca en canvi la mà d'un pintor de primera categoria). Intentaria fer amb aquests elements una sala reposant, confortable, i que la seva sola visió ja produís joia.
- De construir-lo avui, vostè mateix, seguiria un estil funcional ?
- Tota l'arquitectura és funcional. El Palau de la Música és totalment funcional. La decoració segons l'ambient de l'època, és el vestit d'aquest funcionalisme.
- Gaudí era l'arquitecte més prestigiós de l'època. Perquè no s'encomenà a ell l'obra constructiva del Palau ?
- Gaudí treballava per quatre o cinc patricis barcelonins. (Recordi aquest propòsit la magnífica sala del Palau Güell, amb el seu orgue, que és encara avui dia una sala meravellosa.) Aquesta potser fou una raó. Domènech i Montaner, per altra part, havia assolit un gran prestigi amb les seves últimes obres. Una altra raó. I també, ja li he dit abans, Domènech va fer una obra econòmica, amb materials a l'abast de la mà, i amb vulgars ceràmiques d'Esplugues.
- Podria remarcar una qualitat estètica del Palau ?
- La més gran emoció estètica del meu esperit i la bellesa més gran que hi pugui veure, és el meravellós estol dels cantaires de l'Orfeó Català presidits pel seu Mestre, i la contemplació de l'estimada Senyera, tots en una sola veu entonant el Cant de Joia de la "Novena Simfonia", de Beethoven.
- Creu que són adequades i perfectes les reformes actuals ?
- Les reformes no ens han d'espantar. Si menen a una millora sempre són convenients. De reformes sempre se'n poden fer.

- Finalment, parli'm una mica de vostè. Les seves obres més importants ?
- Jo treballo al mig del carrer. Allà hi veurà la meva obra. Vostè mateix...

La seva humilitat defuig aquest caire de la conversa. Particularment, però, en parla d'alguna característica de la seva obra. La nostra apassionada conversa s'ha perllongat més d'una hora i mitja. Són més de les deu de la nit, i cal anar a sopar. M'acomio del Sr. Lluís Bonet, agraït a la seva cordialitat i atenció que ha tingut per a mi i per a tots els lectors de JOVENIVOLA. Amb les seves paraules en el meu pensament, encara, trencava amb la monotonia del meu pas, el silenci dels carrers de la Bonanova. La nit s'obria per sobre la resplendor de la ciutat.

EMILI VENDRELL

Emili Vendrell, el gran Evangelista de la "Passió", plasmació autèntica de l'esperit del Mestre Millet, no podia faltar en aquests interviews. M'he cregut en l'obligació de demanar la seva afectuosa paraula. Després d'un assaig de la "Passió" s'enceta la nostra conversa. A les meves preguntes respon sincerament, sense dubtar, amb emoció i fervor, com si estés inspirat. Jo em vaig empetitint davant de les seves respostes, i algunes d'elles, - jo que no vaig tenir la sort de sentir-lo com al més gran intèrpret de la "Passió de St. Mateu" -, m'arriben a emocionar profundament. La seva figura i la seva significació em són entrenyablement volgudes.

- Perquè se li va confiar el paper d'Evangelista l'any 1921 ?
- El Mestre va creure que jo tenia facultats per a poder-ho fer bé.
- Perquè va dir-se que Emili Vendrell era l'Evangelista ideal i insuperable ?
- Perquè aquell dia, com sempre, jo cantava inspirat per l'esperit del Mestre.
- Tornaria a interpretar novament el paper d'Evangelista aquest any ?
- No.
- Amb quin esperit escoltarà els recitats de l'Evangelista ?
- Amb una gran emoció.
- On radica la dificultat d'aquest paper ?
- Des de la primera a l'última nota, i en la interpretació dels recitats.
- Què opina del solista actual ?
- Excel·lent.
- Qui admira més dirigint la "Passió", de Bach, el Mestre Lluís Millet o el Mestre Lluís Maria ?
- Crec que Lluís Maria segueix en cos i esperit la interpretació del seu pare.
- Què hi trobarà a faltar en la "Passió" d'aquest any ?
- L'Emili Vendrell.
- El més gran triomf de la seva carrera artística ?
- La "Passió" de Bach. Aquell dia vaig veure aconseguida la meva màxima ambició d'artista.
- El seu fracàs més aclaparador ?

- No n'he tingut cap, o almenys no me n'he adonat.
- Qui ha viscut més intensament i profunda, el cantaire o l'actor ?
- El cantaire. L'actor ha estat una cosa accidental en la meua vida. El cantaire l'he dut sempre en l'ànima.
- Perquè se l'ha anomenat el Cantaire de Catalunya ? Ho troba just i apropiat ?
- Ha estat sempre la meua ambició, la meua única ambició. Si ho he aconseguit em donaré per ben satisfet.

"... Emili Vendrell fou un Evangelista ideal. Interpretà sa llarga partícella amb una puresa de dicció insuperable i amb una veritat i profunditat d'expressió que anava de dret a l'ànima de l'oient; en els moments de major intensitat vorejava el sublim", llegeixo en la crítica d'aquells dies. Al meu entendre també el nom d'Emili Vendrell i l'adjectiu sublim aniran lligats i units per sempre més en la història del Cant i de Catalunya.

JAUME MARILL I FORNS

El Sr. Jaume Marill, administrador del Palau de la Música, té l'amabilitat de rebre'm en el seu despatx per a contestar unes breus preguntes més o menys relacionades amb el seu càrrec. Després de cada pregunta em mira i somriu. Jo callo. Escric.

- Sr. Marill, podria dir-me quina ha estat l'obra més important econòmicament que s'ha portat a terme al Palau des de la seva fundació ?
- Crec que són dues les més importants: la primera realitzada l'any 1946 amb el canvi total de les butaques de la sala, la instal·lació d'aire acondicionat, les sales de descans, etc. L'altra correspon a les actuals obres de reforma.
- Segons el seu criteri particular, les reformes les troba adequades i perfectes ?
- Us parlo com administrador. Les trobo completament adequades i perfectes.
- S'eleva molt el cost de les obres actuals de reforma ?
- A uns tres milions de pessetes.
- De no existir actualment l'edifici del Palau, l'Orfeó Català podria construir-se un edifici o sala per als seus concerts i estatge social ?
- En l'actualitat, i dintre de les conjectures dels temps que vivim, considero que seria quelcom de difícil superació.
- Quin és el músic o l'orquestra que ha cobrat més per actuar en la sala del Palau ?
- La majoria d'orquestres i solistes són contractats per diferents empresaris, totalment deslligats de l'administració del Palau, i per tant, el que em pregunteu és difícil d'apreciar per part meua.
- Parlem de la "Passió". El seu pressupost ?
- Passarà probablement de les set-centes mil pessetes.
- Els solistes cantants estrangers cobren segons la importància del seu paper en la Passió o segons la categoria artística de cada un d'ells ?

- Els artistes sempre cobren segons la categoria artística.
- Els solistes de l'Orfeo han firmat contracte ?
- Mirou.... això és una cosa que ha portat personalment la Direcció artística.

Me'n faig el càrrec. El Sr. Marill em diu que aquests dies ha estat perseguit per diferents periodistes que volien tafanejar les intimitats de les pròximes audicions. Per a JOVENÍVOLA les coses ja es poden dir més clares. Tots som de casa. Agraït, Sr. Marill, molt agraït.

ALBINA AMIGÓ I RIETÓS

La vida cinquantenària del Palau va lligada, des dels seus inicis, a la vida particular de la família Millet. I una de les persones que ha viscut sempre entre aquestes quatre parets i concretament en el pis residència del Mestre, ha estat la senyora Albina Amigó. Ella ha viscut entre les tres generacions Millet, i amb un amor i sol·licitud entra-nyables, ha vetllat sempre al seu costat en totes les necessitats quotidianes. En l'ambient familiar de la magnífica sala de la casa, entre els records i el pensament del Mestre, ens parla afablement d'aquests cinquanta anys.

- La primera persona que habità aquesta casa ?
- Jo, precisament. Vaig venir a dormir-hi la primera nit quan encara no hi vivia ningú, i el pis no estava del tot acabat. Vaig dormir a terra, damunt d'un matalàs, perquè no hi havia llits, encara.
- Quina impressió li causà venir a viure al Palau ?
- Vaig estar contentíssima. (I em conta tota la història intensa, llarga, interessant.)
- El Mestre Millet preferia viure aquí o al Masnou ?
- Veurà. A l'estiu al Masnou, a l'hivern aquí. El Sr. Millet estava bé a tot arreu.
- Ha assistit a tots els concerts que l'Orfeo ha donat en el Palau durant aquests cinquanta anys ?
- Sí, es pot dir que a tots.
- Ha acompanyat l'Orfeo en les seves visites a l'estranger ?
- Sí, a tot arreu he anat amb l'Orfeo: París, Londres,... Reus, Roma, etc. Sempre, sempre he anat amb l'Orfeo al costat del Sr. Millet.
- Què recorda de la "Passió", de Bach, de l'any 1921 ?
- El que ha quedat més en el meu pensament és el record d'en Vendrell. Era un perfecte Evangelista. Es va guanyar la glòria. Molt temps abans de les audicions ja venia a assajar amb el Sr. Millet, i es passava llargues estones esperant-lo. També recordo que en Toldrà; va tocar molt bé el violí.
- Quin solista de l'Orfeo li ha agradat més d'aquests cinquanta anys ?
- L'Emili Vendrell.

- Quina cançó del Mestre li agrada més ?
- Totes les cançons del Mestre m'han agradat.
- Abans de dirigir un concert de l'Orfeo, qui estava més nerviós i no guitós, el Mestre Millet o el Mestre Lluís Maria ?
- El Sr. Millet no es posava mai nerviós. Encara recordo, ja fa molts anys, una nit en què hi hagué una cèlebre Junta General....(La història és llarga... Llàstima, perquè es força curiosa.)
- El Mestre Millet....
- El Mestre Millet era un sant que corria per la terra.

Agraeixo vivíssimament la gran franquesa i cordialitat que m'ha demostrat la senyora Albina i penso, nostàlgicament, que potser aquell sant que corria per la terra, ara joiosament transfigurat, sentirà una més gran exelsitud, quan torni a dirigir espiritualment la "Passió segons Sant Mateu", de Bach, des de la sublimitat de la seva glorificació, amb els braços oberts i la mirada de foc "al damunt dels nostres cants..."

ANTONI SABAT

L'ORFEO CATALÀ I MADRID

- Tres etapes memorables -

Recordo com si fos ahir, aquelles actuacions veritablement admirables de l'Orfeo Català en el Teatre Reial de Madrid, a les quals jo vaig assistir - no complagut, ja que això seria ben poca cosa, sinó entusiasmat de veritat - quan les hosts filharmòniques que dirigia l'inoblidable Mestre Lluís Millet, trepitjaren per primera vegada els carrers i places d'aquesta població, coneguda aleshores amb el nom de "coronada villa". Aquest tan gran esdeveniment succeí fa uns quaranta anys, quan jo només en tenia uns trenta. Certament, l'Orfeo Català no m'era desconegut. Vaig tenir el goig d'oír-lo i aplaudir-lo en alguna curta estada a Barcelona. Fou en la seva seu, encara jove, una façana de la qual donava al lloc que després de molts anys seria anomenat carrer d'Amadeu Vives. Com que es trobava a casa seva i en el seu ambient familiar, l'Orfeo cantava sense compliments ni cerimònies, però sí, amb aquell art noble i sever que corria per la batuta des de la intel·ligència del Mestre, i que, des d'aquest instrument que vibrava sota tan espiritual impuls dinàmic es feia fonedís per tot el conjunt choral, atent a la lletra de les partícels, que sostenien unes mans fermes, i s'escampava per tots els cors, units amb fraternal emoció. Calia, però, escoltar l'Orfeo en un lloc de to solemne davant de públic que era precis conquerir per la força del seu treball; aquesta ocasió s'oferí l'any 1912, i no una, sinó diverses vegades. L'escena tingué per marc aquell Teatre Reial madrileny, on havien ressonat les veus de "dives i divos" i les de choristes que per mòdiques sumes associaven les seves veus, en cantar, any darrera any, les òperes del conegut repertori i aquelles altres, novíssimes i no sempre accessibles per a aquelles gorges rutinàries i molt avesades a música fàcil, que l'evolució artística anava deixant una mica enrera. L'Orfeo Català compartí, aleshores, la seva actuació amb aquella gloriosa Orquestra Simfònica, lligada, amb fruit, a la direcció del Mestre Enric Fernández Arbós.

A Madrid, la rebuda a Millet i als seus no pogué ésser més generosa. Amb això es pagava el degut tribut a una enlairada institució musical.

Menciona aquest esdeveniment el meu llibre "Historia y anecdotario del Teatro Real". Refereix l'entusiasme amb què foren escoltades les monumentals obres de Bach, Beethoven i Wagner; altres, unides al misticisme renaixentista, i moltes més, variades i agradables per la seva senzillesa i espontaneïtat, que portaven el perfum català, gràcies als seus autors, els Mestres Millet, Pujol, Nicolau, Morera, Lambert i Romeu. Es reproduïx també, en la meua obra, una fotografia, en la qual es veuen ambdós directors amb les seves hosts respectives, en l'escenari del regicòliseu, i es manifesta textualment: "El Orfeó Català recibió los clamores más sinceros en la sala del Real, y paseó triunfalmente por las calles de Madrid; y en las Casas Consistoriales recibió una corona mientras en el balcón principal del Ayuntamiento se mantenía erguida, como símbolo del arte que une a las regiones y a las poblaciones, aquella Senyera que también presenciaria con impasible inmovilidad triunfos análogos en París, en Londres y en Roma".

Passats trenta anys ben llargs des d'aquella visita a la "Villa del Oso i del Madroño", l'entusiasta mantenedor de la Societat Filharmònica de Madrid, Josep Borrell, publicà un llibre que portava per títol "Sesenta años de música", i entre "las impresiones y comentarios de un viejo aficionado", - paraules que es troben en la portada del volum -, hi ha aquelles que diuen textualment així: "Conservo, sobre todo, el recuerdo de la gran sensación que produjo el Orfeón Catalán (sic); el público de Madrid oía por vez primera a una gran masa coral, y el efecto tenía que ser intensísimo por la grandiosidad resultante de la conjunción de orquesta i voces humanas i disciplinadas; a voces solas cantó el Orfeón motetes de Victoria, Palestrina y Saint-Saëns; y además dedicó en sus conciertos una parte del programa a la música popular, y oímos numerosos cantos, en su mayoría catalanes, todo cantado con gran maestría, estilo y matiz, logrando delirantes aplausos por la calidad de sus voces y su artística perfección. Indudablemente su director, Millet, era un extraordinario maestro de coros".

Molts anys més tard, la pena pel silenci a què havien estat condemnades aquestes veus, després del viatge triomfal que feren a Roma, l'any 1925, havia de succeir aquesta admiració madrilenya davant del triomf. La clausura de l'Entitat, motivada per causes que deixarem de recordar, encara que no les han oblidades els supervivents d'aquella època, va produir una veritable commoció espiritual entre els elements desapassionats que anteposen els furs de l'art a qualsevol passió política. Des de diversos països es van fer peticions sol·licitant benignitat. Com que jo m'he posat sempre al costat dels febles i de la justícia, vaig redactar una demanda respectuosa en tal sentit; vaig recollir firmes de l'element intel·lectual madrileny i vaig obtenir les d'eminents Acadèmics de la Llengua, de la Història i de les Belles Arts de Sant Ferran. Passats uns anys, el President de l'Orfeó Català, Sr. Joaquim Cabot i Rovira donà una conferència, que fou impresa juntament amb la que ell mateix havia pronunciat un parell de dies abans; entre els seus paràgrafs hi ha el que diu com segueix:

"Per iniciativa del musicòleg, gran admirador nostre, en Josep Subirà, resident a Madrid, signaven gran nombre de personalitats, músics i artistes i corporacions, una sol·licitud dirigida al Govern demanant que es reintegrés a la vida normal i activa l'Orfeó Català: Aquesta gloriosa institució, venien a proclamar, no pertany a Barcelona, ni a Catalunya, ni a Espanya, ni tampoc a Europa; perquè és patrimoni de tot el món musical i com a tal deu respectar-se, sense que mai ningú no pugui aixecar la mà en contra seu. Aquesta sol·licitud no arribà a cursar-se, perquè el marquès de Villasinda, aleshores ambaixador d'Espanya prop del Vaticà declarà que havien circulat infundis i mentides respecte al procedir de l'Orfeó Català a Roma.

Un quart de segle hagué de transcórrer des d'aquell succés acabat tan satisfactoriament. Lluís Millet, el digníssim creador de l'Orfeó Català, igual que el seu col·laborador immediat, el Mestre Francesc Pujol, ens havien deixat. En la direcció de l'excelsa agrupació choral es posà, després de la mort d'aquest darrer, que havia estat successor del primer, el fill del fundador, Lluís Mª Millet. L'Orfeó va tornar a actuar a Barcelona amb tota regularitat. Arribada la primavera del 1950, va venir a Madrid per donar fe, una vegada més de la seva existència gloriosa. Dels qui tants anys abans havien participat en els concerts del Teatre Reial, no en quedaven pas molts; però no són pocs els que avui recorden aquest nou viatge a la ciutat que ja ningú no esmenta amb el nom de "la villa coronada". Parlin ells per mi i refereixin l'entusiasme amb què se'ls va acollir quan, sota la batuta del Mestre Lluís Mª Millet, van fer sentir les seves veus en el "Palacio de la Música", perquè el Reial era aleshores no menys que un organisme en estat de coma.

Jo, per la meua part, poso fi a aquests records, però voldria evocar amb emoció la memòria dels nombrosos artistes que, en major o menor escala, van mantenir des del primer dia el foc sagrat en el culte orfeònic barceloní gràcies a l'estimadíssim Orfeó Català. ¿Com podem oblidar, realment, els noms de Millet, Vives, Pujol, Salvat, Comella, Vicens Mª de Gibert, Lliurat i tants d'altres ben dignes d'una profunda admiració? En la inesborrable projecció de mig segle, tots ells van associats al nobilíssim Palau de la Música Catalana i a les seves irradiacions sobre la Ciutat Comtal i sobre la "Villa del Oso y del Madroño".

JOSEP SUBIRÀ

Recordant el 1908

- Als cantaires cinquantenaris -

El mes de febrer del 1908, tingué lloc la inauguració del nostre Palau. Lloat sia Déu, que ens ha allargat la vida per a poder seguir fruit de les grans gestes artístiques del nostre estimat Orfeó Català.

Recordem les nostres trifulgues, sobretot, del nostre inoblidable President, Don Joaquim Cabot i Rovira, que, sense ajut oficial i gairebé sense cabals propis va portar a cap la coronació del nostre Palau. La seva peregrinació fou tan tenaç i atrevida, que solament una entitat com la nostra que sempre ha comptat amb l'estímul dels nostres socis i tots els catalans, podia portar a terme.

Remarquem algunes gestes lloables. La financiació del grup escultòric que ha servit per ornamentar els cartells de la propera audició de la Passió, fou degut a la generositat del Marquès de Castellbell, que volgué perpetuar la seva admiració a la gran obra artística del nostre plorat mestre i fundador, Lluís Millet.

El que això escriu, formava part aleshores de la Junta Directiva, com a Vocal Chorista, i d'aquesta manera puc dir-vos, que el nostre President ja no sabia de quin cap fer manegues, - com vulgarment és dit - ja que faltava encara acabar l'embocadura de l'hemiciclo amb les escultures de Beethoven, la cavalcada de les Valquíries, i el gran Mestre Josep A. Clavé amb la plasmació de la seva obra "Les flors de maig" i no hi havien cabals. Recordo que el Sr. Cabot tingué una altra bona pensada: encapçalà ell mateix una subscripció seguida dels altres membres de la Junta Directiva, ço que li donà nou encoratjament per a tancar a les portes de les seves amistats i així fou possible l'acabament

de la gran obra.

Parlem ara, encara que breument de la part artística de les audicions del dia de la inauguració. El programa estigué compost per motets de Bach, els chors de la "Consagració del Graal", de Wagner, fragments de l'òpera "Els Pirineus", del mestre Pedrell, i "La mort de l'escolà", de Nicolau. Cal remarcar l'efecte que produí entre el públic aquest poema de Nicolau. Abans de començar l'obra, desapareixien la nostra Andreu Fornells i el Mestre Pujol, i des de la cúpula, quan arribava el moment del "solo", semblava talment com si de veritat un àngel anunciés: "i dins del cel entrà". Aquesta frase fou afegida pel mestre Nicolau de complet acord amb el poeta Mossèn Jacint Verdaguer.

La consagració artística del nostre estimat Orfeó estava consolidada a casa nostra; ara no teníem altra remei que estendre-la per tot arreu, cosa que s'aconseguí amb les excursions artístiques a París, Londres, Madrid, Roma, Sevilla, València, etc.

Amics cantaires, antics i novells. S'acosta l'hora de commemorar el cinquantenari del nostre Palau. Com tots sabeu, la nostra gran obra artística no queda enrera, gràcies a la gran energia i intel·ligència musical del nostre estimat mestre Lluís Maria Millet, i de la vostra joventut i disciplina, esperem que seguirà la tasca de conservar la tradició que ens és reconeguda arreu, i amb la renovació constant dels vostres esforços. Així sia.

MIQUEL VALLS

CINQUANTA ANYS DE FIDELITAT

Aquí que la joia afalaga el nostre esperit, amb motiu de la commemoració dels cinquanta anys del nostre Palau, i les properes audicions de la "Passió segons Sant Mateu", de Joan Sebastià Bach, posen espurnes d'esgarriances en nosaltres cantaires de l'Orfeó, sabedors de la responsabilitat del moment, plau-me glossar un altre cinquantenari, que si bé no té l'ampul·lositat i grandiositat del nostre Palau, té en canvi, per a nosaltres, un regust de fidelitat esborronador.

Em refereixo - ho haureu endevinat - als cinquanta anys d'Orfeó Català del mestre Joan Tomàs i Parés. Cinquanta anys de fidelitat del mestre amb l'Orfeó, de l'Orfeó amb el mestre.

"Una tarda fredorencia del mes de febrer del 1908, - explicava el mestre Tomàs - acompanyat de la meua mare, vaig entrar per primera vegada al Palau de la Música Catalana". Venia per a ingressar a la Secció de nois de l'Orfeó Català. Recordo vagament que hi havia molt d'enrenou, puix es trobaven en les vigílies de la inauguració de la Sala de concerts, i com sol succeir sempre en aquests casos, no tot estava al seu lloc.

Degut que ja tenia alguns coneixements de solfeig, el mestre Salvat, que li provà la veu i li féu un petit examen, el cregué apte per a ingressar immediatament al chor.

Aquell fet, aparentment sense transcendència en aquell moment, en tingué molta per al mestre Tomàs, ja que des d'aquell instant començava el seu nuviatge amb l'Orfeó Català, que encara dura, i Déu faci que per molts anys.

El noi Tomàs, es sentí tot seguit fascinat per la lluminositat

que irradiava la figura del mestre Millet i els seus col.laboradors. Començà a estimar-los i a estimar l'obra de l'Orfeó Català, i aplicant-se en l'estudi de la música, féu que el mestre Millet a l'any 1919, el cridés per a col.laborar en la seva obra, com a mestre auxiliar, encarregant-lo de la secció dels nois, set anys després d'haver ingressat a la corda dels baixos. L'any 1946 és nomenat Sub-Director de l'Orfeó Català.

No obstant això el mestre Tomàs, arborat ja d'aquells ideals, que nosaltres no ens cansarem mai de repetir que voldríem per a tota la joventut de la nostra terra, sense deixar mai les activitats de l'Orfeó, es llançà de ple i amb entusiasme a expandir-los per aquests mons de Dóu, i així, ja a l'any 1915 dirigeix el "Chor Infantil Mossèn Cinto", que cinc anys després (1920) passarà a ésser Orfeó. En 1924 és nomenat Director del Chor d'homes dels Lluïsos de Sant Andreu. Aquest Chor anys després esdevé "Capella de Música" de la Parròquia de Sant Pacià, i més endavant l'Orfeó Lluís Millet". Trenta anys estigué al front d'aquesta agrupació coral. En 1949 li fou dedicat un homenatge amb motiu dels seus vint-i-cinc anys de Director, homenatge en el qual prengué part el nostre Orfeó.

Fou també Director dels orfeons: "Centre Social de Betlem" (1925); de l'"Escola Coral" i de la "Capella de Música" de Sant Pere, de la ciutat de Terrassa (1926-29), - substituint en la primera el seu gran amic, mestre Joan Llongueres -, "Avenç", d'Esplugues del Llobregat, i "Castellarenc" de Castellar del Vallès. Darrerament li fou confiada la direcció de la "Schola Cantorum" del Seminari Conciliar de Barcelona.

Un aspecte també molt interessant de les activitats del mestre Joan Tomàs, és la d'educador musical dels infants. No fa pas gaire ens contava des d'aquestes planes de JOVENÍVOIA, els treballs i esforços realitzats junt amb el mestre Joan Llongueres, per a obtenir del nostre Ajuntament, l'obligatorietat de l'ensenyança musical a les escoles.

Fruit d'aquests treballs i estudis, fou el seu nomenament com a professor d'educació musical a les escoles de l'Ajuntament de Barcelona (1922) sota la direcció de l'esmentat mestre Llongueres.

Més tard és nomenat professor al Col·legi de Sant Ignasi dels P.F. Jesuïtes de Sarrià. També ho fou de l'Escola Blanquerna, i a l'Acadèmia de Música de Barcelona. En 1932 guanya amb el número u, el concurs-oposició convocat per a proveir la plaça de professor d'educació musical, (que actualment encara exerceix) al Grup Escolar "Pere Vila". Professor a les Escoles Ribes de Rubí i a l'Orfelinat Ribes de Barcelona, ambdues institucions, filials del Patronat Ribes.

El seu gran amor, i l'estima que té per a les cançons populars catalanes, el porten a col.laborar amb l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, realitzant durant els estius diverses sortides per les contrades de la nostra terra, en recerca de la nostra preada música popular. L'acompanyen en les diverses excursions, el mestre Joan Llongueres i els seus fills Bartomeu i Joan; el Mestre Lluís Mª Millet; el Sr. Antoni Borrell (pare de la seva esposa); i darrerament, Joan Amades. Sumen alguns milers els documents de música popular de tot ordre que ha recollit.

A la seva forta personalitat com a musicòleg, deu el que a l'any 1946, li demani la seva col.laboració l'"Instituto de Musicologia" del "Consejo Superior de Investigaciones Científicas".

També ha fet alguns viatges a terres de Castella per a recollir

cançons populars. Igualment són numerosíssims els articles que li han publicat infinitat de revistes, les conferències per ell donades, la relació amb músics d'aquí i de fora, composicions de música coral, cant i piano, (sumen més de cent les seves harmonitzacions de cançons populars catalanes), religioses, etc.

Perdoneu mestre Tomàs el desviament que ha pres aquest treball, però ha estat gairebé sense donar-me'n compte. Jo només volia felicitarvos per aquesta vostra efemèride, però ha sortit tota aquesta relació de les vostres activitats, que amb sinceritat us diré, que no em sap pas greu que les coneguin els vostres cantaires i amics.

Per molts anys, mestre Joan Tomàs ! Nosaltres ens donem perfecte compte del que representa aquesta vostra fidelitat a l'Orfeó Català i als seus mestres; nosaltres comprenem perfectament aquesta vostra donació, aquest lliurament total, ampli, generós i absolut a uns ideals i a una obra, i en felicitar-vos, ens felicitem també nosaltres mateixos, i estem orgullosos del vostre recte procedir, que el voldríem per a tots i cada un dels cantaires de l'Orfeó Català.

JOVENÍVOLA, en nom de tots els seus llegidors us felicita ben cordialment, i demana a Déu que us doni molts anys de vida per a poder continuar amb igual entusiasme la ruta que empenyguéreu aquella tarda fredorosa del mes de febrer d'ara fa cinquanta anys.

JORDI SALVAT

A PROPÒSIT DE LA NOSTRA INTERPRETACIÓ DE LA PASSIÓ SEGONS SANT MATEU
DE J.S. BACH

L'Orfeó Català, en interpretar novament la "Passió segons Sant Mateu" de Bach, amb motiu de la celebració del cinquantenari del Palau de la Música Catalana, vol manifestar amb noble orgull que les audicions que d'aquesta obra es van donar els anys 1921, 1922 i 1923, sota la direcció de l'inoblidable Mestre Lluís Millet, li han servit de guia segura per a l'estudi de l'obra immortal, "la més sublim de toda la música", com diu Furtwängler.

Amb aquestes paraules, no volem dir que les nostres audicions actuals siguin una autèntica reproducció d'aquelles altres, tan recordades. No obstant afirmem amb plena consciència que és un mateix esperit el que les inspira, i sense les d'antany faltaria a les d'avui alguna cosa essencial, per més impecables que fossin.

Fidels, doncs, a aquell esperit, ara més que mai veiem l'obra prodigiosa del "pare" Bach, com un tot vivent, patrimoni actual de tots, la veritable universalitat del qual és la causa que a tots ens parli el nostre "llenguatge", i que el nostre esperit es fongui íntimament amb ella. Furtwängler tenia raó quan deia que "solament la sensibilitat del qui interpreta pot donar a allò que toca o canta la seva exacta coloració, aquell accent adequat que fa que la música sigui comprensible". Qui busqui, doncs, en les nostres interpretacions un Bach arqueològic, fruit de laborioses recerques musicològiques i amb la preocupació constant d'una objectivitat, que segons la nostra opinió és gairebé sempre mal entesa, quedarà certament defraudat.

Per a nosaltres, la interpretació de Bach, com va dir irònicament en una ocasió ja llunyana un notable mestre, "no equival a la contemplació d'una momia egípcia en un museu". I nosaltres posarem la nostra millor voluntat perquè així no succeeixi.

És evident, per als qui tenen un mínim sentit musical, que en els grans chors i intervencions de la turba de les seves Passions, Bach va pensar en una gran massa de veus que en aquest cas ha de tenir la seva contrapartida en una gran massa orquestral, ja que l'orquestra, com diu el Dr. Schweitzer en els seus comentaris, "no acompanya; és un chor sense paraules tan important com el chor de cantaires". Entès d'aquesta manera, "la part confiada a la flauta o al oboè s'ha d'imposar a l'oient amb la mateixa nitidesa que la de les sopranos", doncs "així que és coberta i sona indistintament, la partitura no és ja interpretada com Bach desitjava". I afegeix, encara, el gran comentarista respecte a això: "Cada dia es reconeix més la importància d'arribar a una orquestra equivalent a un gran chor". I més tard: "En les àries, naturalment, els instrumentistes es redueixen a un nombre molt inferior."

Aquest és el criteri pel qual ens hem regit, en el possible, per a aquestes audicions. De la circumstància que el número de choristes i instrumentistes que van estrenar la "Mattäus-Passion" fos realment reduït, no es pot deduir de cap manera que el pensament de Bach fos tal. S'ha escrit sobre "l'esperit i sentit rigorosament clàssic de l'estil, tradicionals en les famoses audicions de Leipzig" (que, segons sembla, van ésser forçosament deficientes en temps de Bach). També s'ha dit que en l'audició d'aquestes obres s'ha de renunciar "a l'acció massiva dels grans chors, freqüentment impugnable des del punt de vista de l'estil". Precisament l'esmentat i cèlebre Wilhelm Furtwängler en els seus "Entretiens sur la musique" (versió francesa de J.G. Prod'Homme), ens conta que després d'haver escoltat, a Alemanya, una audició de la "Passió segons Sant Mateu" amb un chor poc nombrós i que li causà un gran enuig, va veure amb sorpresa que havia estat apreciada per certa premsa com la que havia fet patent per primera vegada, amb gran relleu, la polifonia bachiana. I deia, a més, el propi Mestre: "Com si la polifonia fos una qüestió d'efectius i no una qüestió d'interpretació" (en realitat en aquest concert tot el que era polifonia havia estat completament escamotejat, però el crític no se n'havia adonat). ! Com - segons les sales - si no es pogués interpretar tan bé la música polifònica amb un chor de cinc-cents que amb un grup de cinquanta ! ! Com si no es poguessin seguir tan clarament varies veus amb una orquestra que amb un quartet ! " I afegeix després: "Sense dubte, en quant al cant, a aquesta execució no li faltava ni precisió ni justesa. Però en ella no s'havia sentit ni una sola melodia veritablement dibuixada i frasejada, ni una sola frase veritablement expressiva, ni una sola polifonia feta de línies vivents. La música de Bach havia estat col·locada "hors de jeu". Però per al nostre crític, històricament tan ben informat, aquesta absència de Bach estava completament d'acord amb els últims resultats de les recerques musicològiques".

No volem acabar aquestes breus ratlles sense esmentar una frase de Pau Casals referent a la interpretació de la música de Bach: "El millor consell és apartar deliberadament els prejudicis, i acostar-se el més possible a tot el que aquesta música ens comunica, ens inspira. No hi ha cap regla especial per a la interpretació de Bach".

Apropem-nos a Bach amb esperit obert, sense preocupacions inútils que, gairebé sempre, són completament infundades, ja que el segle, que ens va separar de la tradició de la música bachiana fins que aquesta fos descoberta per Mendessohn, ens priva de proclamar plenament les veritables intencions de l'autor. Que la nostra bona voluntat de purificar contínuament la nostra sensibilitat, el nostre entusiasme i treball conscient supleixin aquestes deficiències certament inevitables.

LLUÍS MARIA MILLET

ODA A ISABEL LORAS DE MILLET

=====

Perquè ets tota or de llei, el xamberg
que llueixo els meus dies romàntics i nítids
d'encuig o caboria, amb una inclinança
molt segle disset, faig que besi
la llum del teu pas.

I ara bec - errabund mosqueter
del meu propi paisatge sens límit -
en el vas de la tarda autumnal,
ton somris de clavell i viola boscana.

Provaré d'endinsar-me a l'afrau dels teus nervis.

Ni àtom de card, ni fresseig
de soledat ombrivola, ni abismes
on ronda el baticor, no són en tu. Les nits,
a la sala d'assaig, quan l'Orfeo
en mànigues de camisa blanca
pasta el cant amb el crit, i emoció amb amb l'esforç,
la fatiga plorallosa
se t'ajup a la falda, i l'amoixes,
i fa non-non, i t'abalteixes dolçament
perquè la saps ben guanyada i segura.
I un reflectir d'aurors núvies
t'és diadema del somni i els ulls fits... a què ?

Quan el matí només encara desembulla
tènues clarors del coixinet de l'alba,
orenola, o daina, o cervolota,
llambrusca baixes els glaons del teu palau
de reina, esposa i mare.
I bona minyona
repuntes el camí de la ciutat,
tresca que tresca, somrient a tu mateixa
mentre plora la lluna
perquè l'últim estel li ha fugit,
i ella no sap, ni ho sabrà mai, ni potser tu,
que el portes cultivat al cistelló
entre fruita i verdures
i carn i peix i una flama de roses,
en desfer poc a poc els repunts del camí.

Et present, i el piano es clenxina
per donar-te més goig
a l'instant del seu goig de reveure't.
Aula del Conservatori
on les blanques i negres i corxeres
brinquen sobre teclats d'il·lusions... I al cel
del teu viure roent atrafegat
encastes el mestratge,
que creus humil, i Déu t'ho paga en senyoria,
de fer que la música i il·lusions s'estimin
com a tu aquell piano.

.

Per això:
per l'empremta de llum del teu pas per les hores;
per l'alimara celeste de la teva soledat;
pel cistelló del matí amb el darrer estel;
per les blanques i negres i corxeres
que brinquen pel piano que es clenxina
per tu;
per les llàgrimes que eixugues de germana pobresa;
per la perfecta alegria, la sola amiga teva
que t'allunya camins de dolor;
perquè ets gaiata dels fills
on reposen dels dubtes, i occirà llops, si cal;
perquè ets solí i serventa i mare del teu marit artista;
perquè et lluu encara al front
la besada del Mestre Millet
en el vas de la tarda d'autumne
tots bevem ton somris de clavell i viola boscana.

MIQUEL SAPERAS

De "El meu llibre de l'Orfeó Català",
en preparació.

A C T I V I T A T S

VISITA COL.LECTIVA. Per al dia 19 de gener, JOVENÍVOLA, organitzà una visita col.lectiva a l'exposició "Els Reis Màgics a través de l'art i de la llar", que es trobava instal·lada en el Palau de Comilles. A les onze del matí, un bon nombre de cantaires s'aplegà davant de l'esmentat Palau. S'exposaven els més variats, nobles i valuosos objectes, relacionats amb l'Epifania a través de tots els temps i estils. L'escultor Sr. Solanich tingué la gentilesa d'acompanyar-nos. Rebi el nostre més sincer agraïment !

IX SESSIÓ CULTURAL. Gairebé podríem qualificar de veritable esdeveniment la presentació de l'"Orquestra de Càmera Lluís Millet", en la IX Sessió Cultural de JOVENÍVOLA.

L'entusiasme d'aquest grup de joveníssims artistes, guiat per la més pura il·lusió de fer bona música i donar-li la màxima dignitat artística, ens ha ofert ja els seus primers fruits, i ha escaigut a JOVENÍVOLA gustar-ne les primícies. Així, i després d'haver estat rebuts músics i director amb fortíssims aplaudiments, ens oferiren, a la primera part, una excel·lent execució de les Sis Contradanses, de Mozart i de la Simfonia per a orquestra de corda i dues trompes de caça, de Sammartini-Bonelli, en la qual actuaren de solistes Joan Gómez i Josep Lledo, que demostraren tenir bella sonoritat i una tècnica força acusada.

El Concert en re menor, de Tartini, que figurava a la segona part, tingué per solista el "concertino" de l'Orquestra, Joan Lluís Jordà, del qual podríem concretar el més càlid elogi en l'asseveració que si persisteix en l'estudi de virtuosisme, tindrem, a casa nostra, una brillantíssima figura del violí. L'Orquestra, expressiva i delicada, l'acompanyà magníficament i obtingueren tots plegats el més falaguer dels èxits.

A la tercera part, oïrem l'estrena de Serenata per a orquestra de corda, de Joan Comellas. Obra plena de frescor i espontaneïtat, que sense tenir dificultats extraordinàries precisa d'una justesa i gràcia d'interpretació que no li fou regatejada un sol instant. El públic, que amb els seus forts aplaudiments l'acollí amb plena complaença, obligà l'autor a saludar i compartir l'èxit dels executants.

Completava el ben escollit programa el Concerto Grosso núm. 9, de Corelli, del qual ens fou oferta una interpretació càlida, pastosa i de sonoritat ampla i brillant, que ens féu recordar en molts moments similars agrupacions ja en plena maduresa. Entusiasmats i, fins i tot, gosàrem dir, sorpresos de la magnífica labor de la naixent Orquestra, el públic ovacionà els seus admirables components i els obligà a repetir el darrer temps del Concerto Grosso.

En acabar el concert, ens adonarem que el nostre món musical acabava d'efectuar una bella adquisició. Però també constatarem que l'artífex de tot el que acabàvem de veure i sentir havia estat, sens dubte, el seu director, Lluís Millet i Loras, que fent honor a la seva il·lustre ascendència, se'ns mostrà expressiu i sensible coneixedor de les obres que dirigia, i logrà amb sobrietat de gest i precisió de ritme els més bells colors i matisats plans sonors, i, donada la seva joventut, féu néixer en nosaltres les més belles esperances.

Els felicitem amb la més gran joia. I en fer-ho els demanem que l'entusiasme i l'esforç no decaigui ni un instant, per tal que puguem veure així, convertida en realitat, la tàcita promesa que brollava de les seves execucions, de resplendir un dia entre les millors agrupacions d'aquest gènere.

Aquesta sessió, que forma part del cicle extraordinari commemoratiu del 50è aniversari del Palau de la Música Catalana, fou celebrada a la Sala d'audicions; es veié esplèndidament concorreguda i hi assistiren rellevants personalitats del nostre món artístic i social.

X.

NOTICIARI

JOVENÍVOLA agreeix amb la força del seu entusiasme la brillant col·laboració de tots els amics i seguidors de l'obra de l'Orfeó Català que han respost tan gentilment a la nostra crida per tal que aquest número extraordinari commemoratiu del cinquantenari del nostre Palau tingués l'interès i la importància que mereix la magna efemèride.

Sense regateix d'esforç i guiats pel mateix amor que ens hi porta a nosaltres, han vingut a la intimitat de la nostra Secció Choral a través d'aquesta publicació, a portar-nos la seva paraula amb tota la simpatia i afecte que els mereix el nostre incansable treball, per mantenir-nos fidels al llegat d'aquells homes que ara fa cinquanta anys vestiren el nostre Palau i que avui amb gran joia commemorem. Gràcies, amics.

La nostra companya Carme Pedrola ha estat sotmesa a una delicada operació quirúrgica, de la qual, gràcies a Déu, ja va refent-se i millorant. Ens fem ressò del seu sentiment en veure que no podrà estar entre nosaltres, precisament en aquests dies de les audicions de la "Passió", després d'haver estat una fidel assídua als assaigs. Amb tot, en esperit estarà amb nosaltres i nosaltres amb ella, perquè en l'escalf de la nostra germanor hi trobarà també correspost el seu sacrifici.

Properament serà anunciada la pròxima Sessió Cultural de JOVENÍVOLA. No ens és possible encara anunciar intèrpret i programa, però tenim la certesa que desvetllarà el màxim interès i que mereixerà, com sempre, el vostre càlid acolliment.

